

ԼՐԱԳԻՐ

Տարեկան գինն է . . . 120 դր.
 Վեցամսեայ . . . 65 "
 Եռամսեայ . . . 35 "
 Ինչի ծանուցումը տողին 60 վարձ է :
 Ստորագրութիւնները կանխիկ են :
 Ստորագրութիւնները ամեն ամիսը 1 րէն
 եւ 16 րէն կը սկսին :

Դառն երկուսը լրացնելուն ծառայուն
 ծախքը ամեն մէկ թիւին համար 20
 վարձ է :
 Կազմողս վերաբերեալ նամակ կամ որ
 եւ իցէ գրութիւն, խմբագրին պիտի
 ուղղուի . եւ ամեն ծառայուն ծախ-
 քը խրկուին վրայ է :

ԲԱՆԱԲԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԲԱՆԱԲԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 26 ԴԵՍԵՄԲԵՐԻ

Փարիզէն դեկտ. 19/31 թուով եւ
 կամ հեռագրական լուր մը կը ծանուցա-
 նէ, թէ զեւսականաժողովին բացվելուն
 առջեւ օրը Ռուսիոյ տէրութիւնը հա-
 ւանութիւն տուեր է Պօլիքստի ու Եր-
 ան Եւտարի վրայօք Վաղդիոյ բրած ա-
 ռաջարկութեանցը :

Երբէն ծանուցեր ենք թէ Վաղդիոյ ու
 Եւտարի կառավարութիւններն ալ դեկտ.
 16/28 էն առաջ համաձայնէր էին այս
 երկու կէտերուն վրայ, եւ այս համա-
 ձայնութեամբ Պօլիքստ ու Երան Ե-
 տարին Օսմանեան կայսերութեան մասն
 պիտի ըլլան. միայն Պօլիքստ քաղաքը
 Մոլտաւիայի պիտի խառնուի : Եւս հա-
 մաձայնութեան վրայ նախորոշում մը
 գրվեցաւ զեւսականաժողովին բացվելէն ա-
 ռաջ, եւ դեկտ. 20 ին պիտի ստորագ-
 րուի :

Եւտարին եկած հեռագրական լուր մը
 կը ծանուցանէ, թէ Փարիզի զեւսականա-
 ժողովը վերադառնալ որոշումը հաստա-
 տեր է. հետեւաբար Պօլիքստ քաղաքը
 Մոլտաւիոյ խառնուի, Երան Ետա-
 րին ալ կայսերական տէրութեան տրվեր
 է : Ետ փոխարէն՝ Պէտրոպոլսի սահ-
 մանադրեալ հիւսիսային մասը Ռուսիոյ
 նպաստաւոր կերպով որոշվեր է :

Եւս վերջին որոշման վրայ մայրու-
 քաղաքին խառնուի լրագրող կասկած կը
 ցուցնէ. բայց տարակոյտ չկայ, որ Փա-
 րիզէն ժամէ ի ժամ սպասված պաշտօ-
 նական լուրերը շուտով այս կասկածը կը
 փարատեն :

Պաղատան գրված նամակ մը լուր
 կուտայ թէ Պարսկաստանի մէջ զինուո-
 րական պատրաստութիւնները մեծ փու-
 թով կը շարունակեն եւ ամեն դաւառ-
 ներուն մէջ զօրաց շարժումներ կը լինեն.
 այսու ամենայնիւ զեռ հասարակութիւն
 նը չհաւատար պատերազմ բացվելուն,
 եւ առհասարակ կը յուսան որ վիճի ա-
 ռանց արիւնհեղութեան կը լուծվի :

Նոյնպէս անգղիական կառա-
 վարութիւնն ալ կը ջանայ պատերազ-
 մական զործողութիւնները փութացնել
 լու, այն կերպով որ մինչեւ երեք ամիս
 ամեն բան լինայ. որովհետեւ ամառ-
 ան սաստիկ տաքերուն կոխած տոներ
 անգղիացւոց զօրքերը չեն կրնար պատե-
 րագմական աշխատութիւնները շարունա-
 կել, թէպէտ զօրաց մեծ մասը բնիկ հընդ-
 կաստանցի են :

Եւտարիական կառավարութիւնը նա-
 եւ երկու բաժին Եւտար-հայկական զօրք

կը խրկէ ցամաքի ճամբով Զերաթը պար-
 սից ձեռքէն տանելու, եւ դաւառը դը-
 րաւելու :

Վօլէռան Պաղատան մէջ քանի մը
 օր ծարակելէն ետեւ Պաղատ դացեր է,
 ուր բաւական սաստիկութեամբ կը տիրէ
 հիւս :

Եւտարի մէջ ալ պատերազմի պատ-
 րաստութիւնները կը շարունակեն Պար-
 սից դէմ :

Դեկտ. 6/18 ին ծովակալութիւնը
 բաղնաթիւ շողի շարժումներ վարձեց զօրք
 զէնք եւ պատերազմական մթերք խրկի-
 լու համար : Եւ այժմ Եւտարի իր-
 կովելը զօրաց թիւը 8000 ի կը հասնի :

Պալիքստի մէջ նոյեմբեր 1 թուով
 հրատարակված պատերազմի յայտարա-
 րութեան զատ՝ Նոյնպէս անգղիա-
 կան կառավարութիւնը ուրիշ երկու յայ-
 տարարութիւն ալ հրատարակեց :

Եւտարի մէջ բաժնէ է թէ անգ-
 ղիացւոց նաւահանգիստները ապրանք
 տանող պարսից վաճառական նաւերը որ
 նոյեմբեր 1 էն առաջ ճամբայ ելած են
 պաշտօնականութիւն պիտի դանեն անգղի-
 աւոցմէ. եւ այն նաւերը, որ անգղիաց-
 ւոց նաւահանգիստներէն ապրանք առ-
 նելու վրայ են, ամենեւին տուրք չպիտի
 վճարեն առած ապրանքներուն համար
 թէ որ հաստատեն թէ նոյեմբեր 1 էն
 մինչեւ երեսուն օր ետքը նոյն ապրանք-
 ները առած են : Իսկ այն նաւերը ու-
 ռոնց մէջ պարսիկ զինուորականներ կամ
 պաշտօնական նամակներ եւ կամ պատե-
 րագմական նիւթեր գտնուին, վերադառ-
 նելուն կարգէն դուրս են :

Եւտարի մէջ ալ անգղիական կա-
 ռավարութիւնը Նոյնպէս բնակող
 պարսիկներուն ազատութիւն կուտայ
 առանց նկատութեան եւ առանց պայմանի
 իրենց գործերը շարունակելու :

Պարսկաստանէն գրված նամակներու
 խօսքին նայելով՝ անհշուստութիւնը երկ-
 րին մէջ կը տիրէ : Ա. Հասկին ու ա-
 թուր եւ ու կեանքը ապահովութեան
 մէջ չէ եղեր : Պարսկաստանէն մասնա-
 ջութիւն եւ վախ կը պատճառէ Եւտար-
 սանի կառավարիչ Մուրաթ Սիւրիաի-
 խանը, որ զօրաց մեծ մասին սիրելի եղած
 է եւ կրօնականաց մէջ ալ շատ կուտա-
 կիցներ ունի, որոնք մինչեւ թաղաւորա-
 կան աթոռը զանկա հասնելու միտք ու-
 նին եղեր Սիւրիաի Մահմադականաց դէմ
 ըլլալուն համար :

Սիւրիաի մէջ, Սիւրիաի Մահմադականաց
 կական Քալիքստանի, Խոյնի, Կաւրէ-
 ժի, Բէկթի եւ Մաղանդարանի կուտա-
 կաններն ալ մէկ մէկ կուտակցութեան հա-
 նելով՝ այս գաւառները անկախ նախա-
 րարութիւններ ընել կուզեն :

Թէհրանի Ռուսաց դեսպան Պ.

Նիկիքով Բեքրապուրի դացերէ Հա-
 չին կողմանէ դիւր տանելով Ա. Հեք-
 սանդը կայսեր : Եւս նամակին մէջ Հա-
 չը Ռուսիոյ կայսեր պաշտօնականութիւնը
 կը խնդրէ եղեր յիշեցնելով, որ 1834
 ին՝ Նիկիքայոս կայսրը՝ իր պաշտօնական
 հաճախագ ուղարկելով Նիկիքայոս կայսեր
 առջեւ Երեսանի մէջ խոստացեր էր իր
 հօրը Մէհմետ Հասկին, որ իր գաւառ-
 ները իրենց համարելով զանազ եւ իր
 ազգատոհմը իւր պաշտօնականութեանը ներ-
 քեւ պիտի առնու :

Կաւրէժէն գրված ուրիշ նամակ-
 ներ ալ կը ծանուցանեն, թէ Պաղատի ծո-
 վուն մէջ Պուր, Թէքէք եւ Սիւրիա դե-
 տերուն բերաններն սպասող ռուսաց նա-
 ւակուտը Պաղատի մէջ ու պղտիկ ծո-
 ցերուն մէջ երկաթ նետեր է բազմաթիւ
 զօրօք, եւ Պարսից ձեռքը եղած քանի
 մը կղզիները գրաւելով ամբողջութեան
 շինել սկսել է հոն : Ռուսաց այս շար-
 ժումին երկու նպատակ կուտան, մէկ մը
 Եւտարիացւոց ու Պարսից պատերազմին
 մէջ զէրք մը բռնած ըլլալ, մէկ մը ալ
 գիւմարութիւն ընել Ռուսիայի անա-
 պատներուն անգղի կողմը բնակող Սիւն-
 նի Մահմադական ցեղերուն, որոնք կըր-
 չեն Թէհրանի վրայ քայլել, ինչպէս որ
 զեռ մօտ ժամանակներս ըրած են :

Կաղզիական Վաղդիոյ-հայկական լու-
 գիրը Բեքրապուրիէն գրված նամակներ
 կը հրատարակէ, որոնք լուր կուտան թէ
 Ռուսաց Հայաստանի մէջ գտնուող
 Վարդիւզ զօրապետը կը պատրաստուի
 Պարսկաստան մտնելու իր բանակովը :
 Պաղատի ծովուն մէջ եղած ռուսական
 նաւակուտին ալ նմանապէս կը պատրաս-
 տուի նոյն ծովուն հարաւային արեւել-
 եան եղեքները գործ տնակելու առ-
 ժամովը բանակներուն պաշար հասցնելու :
 Եւտարի բանակը պիտի կրնայ մին-
 չեւ Կաւրէժ երթալ, երկրորդը դէպ ի
 Եւտարիստան քայլել, երրորդն ալ Խո-
 րասան մտնել. այս անօրէնութիւնները
 Բեքրապուրի մէջ եղեր են երբոր Եւտ-
 արի պատրաստութիւնները հոն խմբու-
 են :

Պովկասեան գաւառաց կուտակալ
 Պարիսի մէջ իշխանը երբոր իմանայ
 որ անգղիացի Պէտեր Պուշար ելեր են,
 վերադառնալ բանակները Պարսկաստան
 պիտի մտնեն եղեր :

Եւտարիական Վաղդիոյ-հայկական
 կաստանի գործերուն վրայ խօսելով՝ կը-
 ան թէ Պարսիոյ տէրութիւնը ամեն տե-
 թիւններէն աւելի ազդեցութիւն ունի
 Եւտարի ժողովրդաց վրայ, եւ այս ազդե-
 ցութիւնը աւելի մեծցաւ Պարսի առնը-
 վելուն համբաւովը, եւ հետեւաբար
 Պարսկաստան բոլորովն Ռուսիոյ կողմն

անցաւ : Եւտարի ու Պարսից մէջ ծա-
 դած պաշտօնական պատերազմին մէջ Պար-
 սից կառավարութիւնը իր հօր զրացի-
 ին զինուորական խորհուրդներուն հե-
 տեւեցաւ. բայց կերելի որ Ռուսիա մի-
 այն անգղիացւոց դէմ գործելով դոհ
 չըլլար, Եւտարից դէմ ալ թշնամութիւն
 կը բանեցնէ :

Պարսից բանակին մէջ գտնուած
 աւաւրիացի պաշտօնականները տրակվել
 են իրեն Բուսաց անհաճոյ, եւ ամենց
 զլուս եղող աւաւրիացի հրամանատա-
 րին տեղը գրվեր է Ռուսաց Տիւհաճի
 զօրապետը : Եւտարի գաւառ, ինչպէս թա-
 զօրաց եւ զինուորական ծարաւարադատաց
 կրթութիւնն ալ Ռուս պաշտօնական-
 ներու յանձնուրէն է :

Եւտարի մէջ գործին վրայօք Ռու-
 սից կառավարութեան եւ Օւիցցերի-
 այի հասարակապետութեան մէջ ծա-
 դած դժուրութեան վրայօք եկած լուրե-
 րը ընդհանրապէս անյաջող են եւ խաղա-
 զութեամբ լուծվելու յոյսերը կը տկա-
 րացնեն :

Բուսիոյ կառավարութիւնը իր յա-
 րաբերութիւնները կարեց Օւիցցերի-
 այի հետ եւ պատերազմի պատրաստու-
 թիւն կը տեսնէ : Օւիցցերիայի կառա-
 վարութիւնն ալ նոյնպէս մեծ փութով
 պատերազմի կը պատրաստուի եւ սահ-
 մանակից քաղաքները կառնացնէ :

Եւտարի այս ծանր վիճակ վրայօք
 զանազան լրագրողներուն տուած լուրերը :

Մաղանդարանի Վաղդիոյ-հայկական
 9/21 թուով Պէտրիկէն լուր տուած կը
 ծանուցանէ, թէ Բուսիոյ կառավարու-
 թիւնը հրաման ըրեր է, որ ամեն մէկ զօ-
 րաց բանակներէն մէկ մէկ բաժին զօրք
 առնուրէնով նոր տարւոյն պատերազմի
 մտնելու պատրաստուի : Սիւրիա պահա-
 տի բանակին ձիաւորները ազատ են այս
 անօրէնութեան :

Փարիզէն դեկտ. 9/21 թուով հե-
 տեւեալը կը գրեն անգղիական Մի-
 խի-լ լրագրի :

Բուսիոյ կառավարութիւնը ու-
 բոշապէս խնդրեց Սիւրիաի մէջ եւ Պա-
 տի կառավարութիւններէն որ թոյլ տան
 իրեն հարկը քան հաղար զօրաց բա-
 նակ մը իրենց հողին անցնելու : Արկար-
 ծովի որ այս թոյլտուութիւնը կը շար-
 վի : Արսեն, որ եթէ Բուսիոյ տէրու-
 թիւնը բանը այս վիճակին հասցունէ,
 Վաղդիա ալ զգուշութեան բանակ մը
 կը խրկէ Եւտարի մէջ :

Նիւտովի Վաղդիոյ-հայկական հե-
 տեւեալ կերպով կը խօսի :

Նիւտովի մէջ համոզված ենք, որ
 հասարակապետութեան ժողովը պիտի
 հասկնայ այն պարտաւորութիւնները

որ երկրիս պատիւն իր վրայ կը դնէ, եւ պիտի կարենայ՝ առանց տկարութեան ինչպէս նաեւ առանց խորխորտու եւ թշնամութեան գրգռելու զանոնք կատարել. եւ խիստ աղէկ պիտի կրնայ կատարել՝ գիտնալով որ համօրէն Օրւիցցերիս ձեռնառն պիտի ըլլայ իրեն, եւ ուժ պիտի դնէ այն ազգային զգացումէն, որուն դիմագրպարապ չըլլեր ազատ ազգաց մէջ: Մենք յազթութիւն չենք խոստանար իրեն. բայց թերեւս տէրութեանց քաղաքականութիւնը նոր պատերազմը բացելու թող տալէն առաջ՝ ասոր վրայ տակաւին կը մտածէ:»,

Ալի- լրագիրն ալ դեկտ. 8/20 թուով հետեւեալ լուրերը կուտայ:

«Ալանի մէջ լուր կը պարտի, թէ Բրուսիոյ տէրութեան պահպան զօրքերուն հրաման եղեր է որ քաղն: Արսէր նաեւ թէ Վաղարշ ալ զգուշութեան բանակ մը պիտի խրկէ մեր սահմանադրութիւնը: Անգղիոյ մէջ ալ ստորագրութիւն պիտի բացվի Օւիցցերիայի օգնութիւն ընելու համար:

Հասարակականութեան ժողովոյ նախագահին պալատը այս վերջին օրերս ստուգել պաշարված է մեծ տէրութեանց դեսպաններէն:»,

Օւիցցերիայի Ալան մայրաքաղաքէն հետեւեալ կը գրեն դեկտ. 10/22 թուականով:

«Մինչեւ հիմա՝ դործերը որոշ կերպարանք մը չառին: Կառաւարութեան յոյսերը կաւեւնան: Գեսպանական միջնորդութեան առաջարկութիւններ եղեր է կրան Բրուսիոյ կառավարութեան:

Հասարակականութեան ժողովն ալ խաղաճին հետ քանի մը անգամ դեսպանական խորհուրդներ եղան. եւ այս միջոցին ալ հասարակականութեան ժողովը խորհուրդի գումարված է:»,

Ալիքիւրայի՝ Նուրադին խօսքին նախելով, Ալան նստող անդիտական դեսպանը՝ Մարտիայի Միացեալ Նահանգաց դեսպանին խորհրդով՝ այս վեճին դեռ միջնորդութիւն չընող տէրութեանց դեսպաններն հրաւիրել է որ Օւիցցերիայի հասարակականութեան ժողովը յորդորեն բանտարկեալ թաղաւորականներն ազատ թողելու:

Այս միջնորդութեան նպատակն է եւ դեր այնպիսի կարգադրութիւն մը ընել, որ Բրուսիոյ կառավարութիւնն ալ կարեւոր գիշումներ ընէ: Օւիցցերիայի հասարակականութեան կողմէն խաղաղասիրութեան անկեղծ փորձեր տեսնելով:

Գաղղիական Մակեդոնիոյ լրագիրը գանձուց պաշտօնայ Գ. Գուլտին մէկ տեղեկագիր կը հրատարակէ՝ կայսեր ուղղութեամբ, որուն մէջ կը խնդրվի որ կայսրը իր առատաձեռնութեամբ սահման մը դնէ, որպէս զի կայսեր անձնական գանձը իւր հաւատարմութիւնը դնէ: 1856 թ. կայսեր շնորհած պարգեւները, կարծած ամառականներն ու ոսմէրները 6 միլիոն ֆրանքն անցեր են:

Արիւստի, որ օրէնսդրական ժողովի կայսեր կապված եկամուտը պիտի աւելցնէ:

Բրուսիոյ թաղաւորին եղբորորդի Ֆրէտերիկ-Ալիքիոս իշխանը որ Մեղրիոյ թագուհւոյն փեսայ եղաւ եւ հիմա Փարիզ կը գտնվի, Նաբոլէոն կայսրը Ալանին հրաւիրեց յառաջիկայ զարնան,

եւ կըսէ թէ կայսրը ընդունել է այս հրաւերը:

Ալիքիւրայի դեկտ. 4/16 թուով կը գրեն, թէ Մուսթիֆայ կայսրը եւ կայսրուհին Բօլա բոված ծովեզերիայ քաղաքը դաշեր են պատերազմական նաւարանի մը հիմը ձգելու հոն, եւ հանդիսաւոր կերպով այս գործը կատարել են բոլոր ծովային հրամանատարներուն եւ քաղաքական ու զինուորական իշխանութեանց ներկայութեամբ:

Հունաստանէն եկած վերջին լուրերը քանի մը գիտաւոր աւագարաց խումբերու ջնջովի կը ծանուցանեն օսմանեան սահմանադրութիւն վրայ՝ հելլենական զօրաց ձեռքով:

Միւրոյի միւսիւրը Միւստ աղա տնուն՝ խումբ մը ալպանիացի անխնոն զինուորով 80 հելլենացի աւագարներու դէմ կերթայ. ալպանիացիները կը փախչեն: Միւստիւրը աւագարներուն ձեռքն իյնալով՝ Միւստ Ալիս տնուն հելլենացի տանապետ մը իրեն օգնութեան կը կանչէ: Այս քաջ եւ անվեհեր անձը ութ զինուորով աւագարներուն վրայ կը յարձակի, եւ ստատիկ կ'իլիւք մը ետեւ անոնց խումբը ջիւղոյան կրնէ ու միւսիւրը ձեռքի տնոն կ'առնու եւ ապահով տեղ մը կը խրկէ:

Չերքէզիստանէն մայրաքաղաքիս Դաշու լրագիրն գրված նամակները լուր կուտան, թէ Չերքէզները սատակ եռանդով Ռուսաց հետ կ'առնու սկըսեր են Սովխաս լեռներուն մէջ: Մեքեր ամսոյն 2 ին Ալիքիւրայ փաշային որդին Չերքէզներու մեծ գունդի մը զըլուխն անցած, եւ Հիւսէյին էֆէնտի, Սիւլէյման էֆէնտի, եւ Ալի Հալո Սիւլէյման էֆէնտի ցեղապետներուն զօրացը հետ միացած՝ Սօֆիէտին եղբոր տան հազար ռուսաց զէմ ելեր է որոնք Թարթարքիցի գեղը զարկել ու այրել էին: Սատակ եւ արիւնահեղ պատերազմ մը ետեւ՝ ռուսները ետ քաշվել են եօթն հարիւր մեռալ եւ բազմաթիւ վիրաւոր թողելով: Չերքէզները համեմատութեամբ քիչ մարդ կորսուելին:

Բեպիւլէվիլէն 13 ին ալ՝ Ալիքիւրայ Մէհմէտ Ալի փաշային զօրքերը 150 կապալի ձիաւորներու պահպանութեամբ Օսմա խրկված պաշարներու կարաւանի մը վրայ յարձակելով, խոզանները ջարդել ու պաշարները առել են:

Աւրիշ կողմանէ ալ լուր կուտան նոյն լրագիրն, թէ Մեքեր փաշային զօրքերը Թաւարիայի դաշտերն ապակներն ընտելները ռուսաց հետ յարաբերութիւն ունենալուն համար:

ՆԵՐՏԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մեղեալ չորեքշաբթի օրը տէրութեանց դեսպանները երկրորդ խորհուրդ մը ըրին բարձրագոյն Սիւս Լապարտին եւ արտաքին գործոց պաշտօնէին հետ՝ Գանուբեան իշխանութեանց մէջ գումարվելիք ընդհանուր ժողովներուն համար Բ. Գրան կողմանէ արվելիք հրովարտակին վրայօք:

Շաբաթ օրն ալ երրորդ ժողով մը եղաւ Մեղրիոյ դեսպանատունը:

Արվել թէ մինչեւ հիմա քննված

կէտերն են մանր կարեւորատեղերուն ու գեղացիներուն կողմանէ ընտրվելիք երեսփոխանութիւնները:

Լրագրոյս 253 թուոյն մէջ ծանուցել էինք, թէ ռուսները Սուլուգ Գալի վրայ յարձակելով չերքէզներն անկէ հալածելէն ետեւ, իրենց Ֆիլիպսոն զօրապետը՝ Տրապիզոնէն Սուլուգ Գալի տարանք տանող 18 օսմանցի մարդիկները բռնել՝ եւ ամեն մէկուն մէջ եօթնական ռուս զինուոր զննելով Արշ խորհել ուղեր էր, բայց հովը հակառակ փրկելով՝ մարդիկները Տրապիզոն եւ անոր մօտակայ նաւահանգիստները ձգել էր:

Այս 18 մարդիկներուն մէկը դեռ մինչեւ հիմա երեւան ելած չէ. մէկն ալ Թրիպոլի հասեր է անկէջ ալ Բիզէ դաշեր է առանց ռուս զինուորներն ունենալու մէջը, եւ օսմանցի նաւաստիներուն ալ երկուքը պահա, զեկապորին ալ թեւը լաթով փաթկած: Արվել թէ ծամբան օսմանցի նաւաստիներուն ու ռուս զինուորներուն մէջ կ'իլիւք ծագելով, ռուս զինուորներուն եօթն ալ ըստպանվել են, տաճիկներուն ալ երկուքը պահանջվել զեկապորն ալ թեւէն վերաւորվել է: Արիւն պատճառը եւ ուրիշ պարագաները դեռ յայտնի չեն:

Տրապիզոնէն դեկտ. 8/20 թուով մայրաքաղաքիս Դաշու լրագիրն գրված նամակ մը այս լուրը տալէն ետեւ կ'աւելցնէ:

«Տրապիզոնի շրջակայ գաւառներուն մէջ աղքատութիւնն ու խեղճութիւնը վերջին աստիճան հասած է: Յօրենին գարինն ու եղիպատցորենին հունձքը խիստ նուաղ ըլլալով այս տարի, զբանջած ցորենն ալ պատերազմին ժամանակը օսմանեան բանակներուն պիտոյցը համար առնված ըլլալով, աղետալ նրաւագութիւնն ու սղութիւնն մը տիրած է այս գաւառներուն մէջ երկու ամիսէ՝ մասնաւոր 15 օրէ ի վեր: Ամեն օր հարիւրաւոր անձինք սովին ստիպալ հոս կուգան Օֆէն, Քօբայէն եւ շրջակայ գեղերէն: Արիւն շտապէն, Քրուսէն եւ Լաղրուսի ծամբան վրայ եղած գեղերէն ալ այր կին տղայ՝ հայ չըլլալուն համար իրենց բնակարանները կը թողուն խումբ խումբ հոս կուգան:

Նսկիկ խիստ մեծ գփաղգութիւն մըն է: Չմեռուան գէշ օրերը անցնելուն պէս, պէտք է որ կառավարութիւնը Լաղրուսի ծամբան շինել տալու բաղնիք. եւ լաւ կըլլայ թէ որ աշխատաւորներուն վարձքը կէս մը հացով կէս մըն ալ դրամով վճարվի:

Տրապիզոնի մէջ ստորին հացին օխան 5 զըւուշ է. ածուխին օխան 60 փարպ. եղինը 20 զըւուշ եւ սն ալ հաղուաքիւտ է: Աւրիշ ամեն բան ալ ստոր համեմատ է:»

Տրապիզոնի վերջին շաբաթավոր նոյն քաղաքին ռուսաց հիւպատոսարանէն պաշտօնատար մը եկաւ մայրաքաղաք՝ զանալան դիւեր բերելով վերոյիշեալ մարդիկներուն դործին վրայօք, եւ այն դիւերը Բ. Գրան ներկայացան:

Պաղեստինէն եկած վերջին լուրերը կը ծանուցանեն, թէ Լիբանանի լեռնաբնակայ գանազան ցեղերուն մէջ ծանր անդադրութիւններ պատահել են: Ապսերական կառավարութիւնն տանջված նալով աղբու միջոցներ անօրինեց անկարգութիւնները զաւելու եւ Լիբանանու

լեռան մէջ հանդարտութիւնը հաստատելու համար:

Լաֆայէն դեկտ. 10/22 թուով հետեւեալ կը գրեն Բէն Գ' Օւէն լրագիրն:

Մայիս 6 թուականով գրած նամակն մէջ Մեղրիոյ գործակատարին եւ անոր թարգմանին Վաղարի մէջ կրած բռնութիւնը ծանուցի. միանգամայն իմացուցի որ նոյն գործակատարին գանդատելուն վրայ՝ անդիտական պատերազմի նաւ մը Լաֆա եկաւ եւ ասիկց Վաղա դնաց հատուցում ուղկու:

Յիշեալ շաբաթավոր Վաղարի հոս դարձաւ: Արվել թէ շաբաթին հրամանատար Վաղա ելել լով՝ դատաստանական տեսնել գնաց, եւ դատաստաններուն ու կառավարչին հարցուց թէ ինչն համար Մեղրիոյ գործակատարը ձեռնեցին: Մենք ալ մոնեանդ հազար պատասխաններ տուին: Այն ժամանակը հրամանատարը ուրիշ հարցմանք մը ըրաւ անոնց, ուղեց գիտնալ թէ ինչ իրաւամբ Մեղրիոյ գործակատարն սուրբ առել էին, որովհետեւ Լաղրուսի տէրութեանց գործակատարները սուրբէ աղատ պետք է ըլլան: Այս հարցումին ալ առած պատասխաններն աւելցնեն լաւ չէր:

Հրամանատարը շաբաթավոր դարձաւ ու անմիջապէս Լաֆա եկաւ. հոս կէս ժամ ինչպէս ետեւ շաբաթավոր դարձաւ ծամբայ եկաւ: Այս դործին վրայօք առ այժմ մեր տեղեկութիւններն այսչափ են:

ԱՂԳԱՅԻՆ

Վաղարի Գերագոյն Ժողովոյ նախնոր մեծագոյն անդամները միասին սիրով եւ անխնայ յարատեւութեամբ իրենց գումարմանը յատկացեալ սուրբ օրերը ժողովներէն զատ շաբաթը անգամ մըն ալ դարձեալ գիշերները Պատրիարքարան կը ժողովվին, ու ժամանակէ մը ի վեր դիմելով ազգային գործերը կարգի դնելու կաշխատին: Արգէն շատ գործեր յառաջ տարին, եւ տարակոյս չունինք որ այս ազգասիրական եռանդով ազգային կառավարութեան ծանր բեռը թեթեւցնելով գիւրութեամբ տանելու ծամբու մէջ պիտի մայրեն: Գերագոյն Ժողովը յատուկ խնամք կը քաշալիք նաեւ ազգային կանոնադրութեանց յանձնարարական ժողովը՝ որ ժամ մը յառաջ ազգային կանոնադրութիւնը ազգիս վեճակին յարմար կերպով լայնցունէ. փան գի համապատասխան է որ մինչեւ այս կանոնադրութիւնը չի հաստատվի, ազգային կառավարութիւնը բաշխարդ ընթացքի մը մէջ գնել անհար է:

Այս մասին յանձնարարական Ժողովոյն ցուցած յարատեւ ջանքն ալ տեսնելով՝ կը յուսանք որ ի վաղուց հետեւ փափաքուած այս ազգային կանոնները քիչ ժամանակէն բարեկարգ հատարու. կաթնաներկայացնելու բերելութիւնն ալ պիտի փայլենք:

Գերագոյն Ժողովը նաեւ ազգային երումայն անտեսութիւնը բանիւրուն եւ աշխատասէր յարգելիներու յանձնած ըլլալով, անոնք ալ մեծ խնամք կը անեն դիմելու հին պարտքերը վճարելու. եւ ազգային երումայն մէջ հաւատարմութիւնը հաստատ պահելու միջոցներ կը մատեն որ նորէն պարտք չըլլայ:

Սիւս ուրախութեամբ կը ծանուցանեն նաեւ որ Գերագոյն եւ Հոգեւոր Ժողովոյ մեծարել անդամները ազգային ուսումնարանները բարեկարգելու եւ մանաւանդ հոգեւորականաց ձեւարան մը կանգնելու հաստատ գիտաւորութիւնն ու ջանք ունին:

Այս ազգասիրական ջանքերը երախ

տաղէտ սրտիւ ողջունելով, իրողը սրտէ
յաջողութիւն կը մաղթենք ասոնց :

Հետաքննողս ենք, որ բարեւեր հասա-
րակութիւնը տեսնելով թէ իւր ընտրած
Եղգային ժողովոյ անդամները իւր աբ-
ղար անկալութիւններուն համեմատ կը
վարվեն, սիրով պիտի բարեհաճին անոնց
օգնական ու քաջակեր ըլլալու, որպէս
զի ազդերն իսկ կարող ըլլայ կանոնաւոր
յառաջադիմութիւնով իւր բաղձալեալ
նպատակին հասնելու, որ է այժմեան
լուսաւորեալ դարուն քաղաքակրթեալ
ազգայն կարգը անցնելու մեր Եռատա-
գուծ Ինքնակալին բարեխնամ հովանա-
ւորութեամբը :

Մեծ պակասութիւն մը ըրած կըլ-
լանք թէ որ այս առթիւ. չիշտատակնք
Լմնագատիւ Սրբազան Յակոբ պատ-
րիարք հայրենեւոյ ազգասիրական եռան-
դին ու հայրասնամ ջանքը որ կարծես
թէ օր քան զօր աւելի կը մեծնայ : Եղ-
ղը պարծանօք կը տեսնեն, որ իւր ընտրած
հայրապետը իւր իրաւացի անկաւոր-
ութեանը կատարելագոյն արժանաւոր է, եւ
որդիական երոխտագիտութեան պարտք
մը կը համարին Նորին բարձր սրբազնու-
թիւնը երկար ժամանակ վայելելու հա-
մար ջերմեանով ծառայելու արժեքը առ
Լստուած :

Եհաւաստի ազգային ելուծող ժո-
ղովոյն յարգի անդամոց անունները*, ու-
րոնք նոյեմբեր 23 ին ընտրութեանն :

- Մեծապատիւ յարգելիք
Եռապ աղա Թիւրքաշեան
Իւզանդ աղա Սաբէնեան
Իւզարա աղա Եւանաքեան
Գասպար աղա Արմիւշի
Գրիգոր աղա Թիւրքաշեան
Արարատ աղա պատմաբան
Մարիոս աղա Եւանաքեան
Մարտիրոս աղա Նանազեան
Մարտիկ աղա Սրբազնաշեան
Գարեթիւն աղա Մարտիրոսեան
Յակոբ աղա Պարոնտուգեան
Յակոբ աղա Պէլեքեան
Յովսէփ աղա Չապանեան
Յակոբ աղա Սիրականեան
Պողոս աղա Պարոնտուսեան
Պողոս (մահաւոր) աղա Թիւրքաշեան
Պետրոս աղա Թիւրքաքեան
Սիմոնիկ աղա Նորատուրեան
Սարգիս աղա Պօլաքեան
Քրիստոսաւոր աղա ոսկերի :

Գերադոյն ժողովը նոյն օրը նաեւ
Պատրիարքարանին փոխանորդարանին գա-
տաւորական անդամ անունները (հե-
տեւեալ արժանապատիւ անձինքը :

- Տէր Եթանաս քահանայ Մայր եկե-
ղեցւոյ
Տէր Գարեթիւ " "
Տէր Գրիգոր Սամաթիոյ
Տէր Գրիգոր աճէմեան Պէյօղլույի
Տէր Մարտիրոս Իսկիւտարու սուրբ
Խաչ եկեղեցւոյ :
Տէր Յարութիւն Պալատու
Գրիգոր աղա ոսկերի
Իշնա (մահաւոր) աղա ոսկերի
Մարտիրոս աղա Իսմէրեան
Մարտիկ աղա Ենոիսեան
Սկրտիւ աղա Պրէնկեան
Սահակ աղա Պէօրեկեան :

* Եղգային ժողովոյ անդամ եղող ազգա-
սեր անձանց անունն ալ նշատուաւոր կը ճանչ-
նանք. բայց շատերը հաւատարմութեան ան-
ճիշդ ըլլալով, անուններուն կարգ մը նշանակելով
զեւեար ըլլալին զատ՝ ուրիշ անպատեհութիւն-
ներ ալ ստանալու, ուստի որոշեցինք այսուհետեւ
այսպէս իւրաքանչեւ ընտել, ինչպէս որ տրիշ ա-
մեն բարեկրթ ազգայն մշակ սովորութիւնն է :

ԽԱՐՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պատմագիտ Ինքնակալին բարեխնա-
ւամ կառավարութիւնը իւրեղեցի եւ Եր-
զնկայի գաւառներուն առաջնորդ գերա-
պատիւ Տ. Գրիգորիոս Երեւանի տա-
մին Խահան Եւ Երեւանի տաւալը փոխադր-
եալ ինքնավար յանձնարած ժողովոյ մը
այսուհետեւ հանձնարեց հոգաւորութեա-
նը նորանոր տալանդներով տեսնելով ու
խմանալով բարեհաճեցաւ աւելի մեծ
վարձատրութիւն մը ընելու Նորին Սրբ-
ազնութեան, հետեւեալ անցեալները
իրեն շնորհած չորրորդ կարգի Մեծիորդ
պատաւանանին տեղը երրորդ կարգինը
շնորհեց :

— Պայտեւական կառավարութիւնը մայ-
րաքաղաքի լրագրներուն միջոցաւ կը
ճանուցանէ թէ կայսերական գանձուն
եկամեաներէն հետեւեալները երկուշաբ-
թի հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը աճուր-
դի պիտի հանլին գանձուց պաշտօնատան
մէջ :

ԲԱՄԵԼԻ

Ս. Պօլոյ Բերեթի մաքսը.
Քիոս (Սազը) կղզոյ տասանորդե-
րը (Եշեր) :

Իտիւրի արքունի պալատին եկամու-
տները :

Սիւրիի գաւառին տասանորդները :

Նորին գաւառին ոչնչարներուն տասա-
նորդները :

Սիւրիի կղզոյն տասանորդները :

Եւնի Գարուի ու Թոփուսեանեանա-
մայրոցները զրգած արեւմտեան ու կղզ-
մայրոցներուն տուրքը :

Շար Բեյի տասանորդները :

Իտիւրի տասանորդները :

ԵՆԱՄՈՅՐ

Պիղայի տասանորդները :

Գոնիայի տասանորդները :

Սիւրիայի գաւառ հանգած փայտին ու
ծխախոտին մաքսը :

Սամուսեան գաւառ հանգած փայտին ու
ծխախոտին մաքսը :

— Եղբայնորդիային դեկտ. 6/18
թուով կը գրեն, թէ Երեւանի փո-
խադրայ բարձրագոյն Սոյիս փաշան
իմանալով որ Հապէշեանի Թեոփո-
թաւորը իւր զօրքերն առած Սուտանի
Միւսր գաւառին վրայ կը քայլէ, 6000
զօրաց բանակ մը իրենց Քարթլուսի որ
Մէնարի մայրաքաղաքէն սպիտակ Էլե-
զանի եւ Պապոյա Երզնայի իրար խու-
նդած տեղը : Ինքն ալ վերոյիշեալ թիւ-
ւականէն 20 օրի չափ առաջ Քասիլի-
էն ճամբայ ելաւ ու Եսուան գնաց :

Հապէշեանին եկած վերջին լու-
րերուն նոյնիւր կը կարծելի, որ Սոյիս
փաշան մինչեւ Միւսր չեմքար, եւ քիչ
օրէն Քասիլի կը գտնայ. որովհետեւ
Հապէշեանի Թեոփոթաւոր թաղաւորը ի-
մանալով որ իւր տեղութեան մէջ ազգա-
տաւորութիւն ծագելի, եւ գաւառը
պարտաւորեցաւ :

— Մայրաքաղաքի զազգիներէն Բա-
նա Գոնիայի լրագրը՝ լատինացւոյ յուն-
վար 1 էն սկսեալ՝ իր թերթը Պարիզի
լրագրներուն չափովը մեծցուց՝ առանց
գինը աւելցնելու՝ որ տարեկան 45 ծը-
րանք է Ս. Պօլոյ համար :

— Մայրաքաղաքի մէջ այս վերջին
ժամանակներս ծաղիկ հիւանդութեան
ճարակը կայսերական կառավարութեան
ու շարքութիւնը շարժելով, բարձրագոյն
տիւ մեծ Եղարքոսը արքունի բժշկական
գլխաւոր անօրէնին նամակ մը գրեց եւ ու-
ղեց որ ծաղիկ հիւանդութիւնն ժողո-

վարը պահպանելու համար իր գործ
գրված միջոցներուն վրայօք տեղեկագիր
մը տայ իրեն :

Եւս տեղեկագիրն կիսազգի, որ ար-
քունի բժշկական գլխաւորը կողմէն յա-
տուի բժշկներ արգէն գրված էին Ս.
Պօլոս, Իսկիւտար, Երիկ եւ արքու-
նի բժշկական գլխաւորը, որ ձրիապէս պատ-
ուատ (աշ) ընեն : Բայց օգոստոսիս
Ինքնակալին բարեբար դիտարարութեան
ջը լաւ եւս համաձայնելու համար՝ ու-
րիշ պատուատի տեղեր ալ պիտի հա-
տառվեն Եւս Սոփիա, Նիկիտի, Պի-
լիպի, Երեւան, Պէլեքի, Պա-
ստիմաշա, Պէյօղլու եւ Պէյօրի քաղաքները :
Եւս երկուշաբթի եւ հինգշաբթի օրե-
րը այս թաղերը դառնալով վերադարձի
խանութիւնները պատուատ ընող բժշկ-
ներ պիտի գանձվին արքունի բժշկական
գլխաւորին կողմէն գրված :

— Պայտեւական կառավարութիւնը
Իզմիրի քաղաքը կազմելու համար ար-
տօնութիւն տուաւ Պ. Սառլէ անուն
գաղղիացիին մը 35 տարեան համար :
Եւս անձը անցեալ շաբթու Պարզեա
գնաց պէտք եղած գործիքներն ու նիւ-
թերը բերելու եւ այս գործը շուտով
կատարելու համար :

Պէյօղլուի փողոցներուն ալ կազմել
լուսաւորութեան համար պէտք եղած աշ-
խատութիւնները մեծ փութով յառաջ
կը տարվին : Երբէն Պէյօղլուի Հայոց
գերեզմանատան ծայրը Պիլա-Սիւրի
ըստիւն տեղը անցեալ կիրակի օրէնը ըս-
կաւաւ կազմելու համար, եւ քիչ
ժամանակէն կարգը Պէյօղլուի փողոց-
ներուն պիտի գայ : Արդի թէ վերոյիշեալ
գաղղիացիին կառաւարկէ բոլոր Ս. Պօլոս
կազմելու համար, եւ կը յուսացվի
որ կայսերական կառավարութեանն ար-
տօնութիւն կրնաւոր օգտակար պայման-
ներով այս գործն ալ դուրս հանելու :

— Երեւան շաբթու քանի մը տա-
միկ պատահներու տղայական անխոհ-
մութիւնը եւ երկու պաշտօնակներու
անհոգութիւնը իրենց խառն պատժե-
վելուն պատճառ եղաւ : Եւս վրայօք
հետեւեալ կը կարգանք մայրաքաղաքիս
ԲաՆ Գոնիայի լրագրին մէջ :

Երեւան շաբթու օրը արդունի գին ուրախան
գլխաւորին աշակերտաց մէկ մասը գնապատի տեղա-
կան մը վերադարձութեամբ Օհրանուր խիւր-
էին՝ առժամանակեայ ամբողջութիւնը շինելու վրայ
ժողովներ ընելու համար հոն : Գործը ըննա-
վէն ետեւ, աշակերտները զատ խոսքերու բաժն-
ված ճամբայ ելան : Եւս խոսքերէն մէկը հար-
կաւոր մը վերադարձութեամբ Օհրանուրի Պա-
լոսին մօտ գերեզմանատան մը առջեւ անցան,
որուն մէջ բազմաթիւ գաղղիացի զօրքեր թաղված
էին, եւ գերեզմանատան բոլորողը պատ քաշ-
ւած չէր : Եւս քաղաքի անխոհմութեամբ
չկրնալով մտածել թէ գերեզմաններն անարգե-
լու ամեն ժամանակ յայտնուի, քաղղիական գո-
րաց գերեզմաններուն վրայ անընդամեն խաչեր
բուցին մէկը ինչոքն. ետքը իրարմ սիրտ ու
օրինակ տանելով՝ գերեզմանատան մէկ կողմի շին-
ված գրանդ քանի մեծ քար տապալեցին եւ ու-
րիշ այս կերպ փառանք ըրին :

Երբ կարծեց որ այս քարը Ս. Գրան կող-
մանէ հոն երկրված էր, երբոր այն տեղը գաղղի-
ացաց շնորհակցաւ գերեզմանատան ընելու, հա-
մար, եւ պատերազմի պաշտօնային ալ Պառ-
նին մէջէն տող մը խօսք այն քարին վրայ ար-
ձանագրելու տուած էր, որ մեռելոց անխոհ-
մութիւնը կը պատուիր :

Երեւան շաբթու օրը Պաղղիոյ գեղաւոր
իմանալով այս ողբալի գործը, պատերազմի պաշ-
տօնէն իմացուց :

Սեմանայի Բիգա փաշան ալ անմիջապէս
Պաղղիոյ գեղաւորին թարգման Պ. Պալմիսին
հետ Օհրանուրի-Պալոս գնաց գերեզմանատանը
աչքէ անցնելու եւ կը լուծի ինքն անձամբ ստու-
ղելու : Եւս համառօտ ընտելութիւն մը եւ շրջա-
կաններէն հարցուկով ընելով՝ Պաղղիոյ գեղ-
աւորին տուած տեղեկութիւններուն ստուգու-
թիւնը հասկերցաւ :

Պատերազմի պաշտօնատուները գտնուելուն,

վրեմանայի Բիգա փաշան իսկին գերեզման
յանձնաժողով մը կարգեց այս գործը դառնելու,
վերադարձաւ արդունի ու անմիջ հետ եղող պաշտա-
նակները բանտարկեց, եւ հրաման քաւ որ զե-
րեզմանատան մէջ գործը վստահեց շուտով
նորոգվին : Պաղղիոյ գեղաւորատան կողմէն զբո-
ւոյն անձի մը տնօրէնութեամբ տուր : Եւս Երեւ-
ան շաբթու Պաղղիոյ գեղաւորին ալ պատե-
րազմի պաշտօնէն կողմէն յատուկ վերադարձ
կարգեցաւ շինութիւններուն : Եւս Երեւանի օրը
գերեզմանատան յանձնաժողովը ատեն ընելով
բանտարկեալ պաշտօնակները հայրաքաղաքի ու
պատերազմի պաշտօնէն տեղեկագիր մը գրեց, ու
բուն մէջ ամբաստան արեւուն յանցաւորութիւ-
նը հաստատված էր :

Եւս վրայ փակման Բիգա փաշան յանցաւոր
պաշտօնակները աշխարհ հանելու տուաւ, անոնց
թղթուութեամբ գործը վստահեց յանցաւորին մե-
ծութիւնը ազգու խօսքով իրենց հասկերցնե-
լէն ետեւ՝ հետեւեալ պատիժները վճուց անոնց
գէտ :

Գնդապետի անգլիայի որ աշակերտաց
խաւերին կը հրամայէր, գերեզմանատան ատմանէն
ձգվելով բանտարկեցաւ :

Յանցաւոր աշակերտաց վերադարձութիւնը
նոր հարկապետն ալ տաքիմանէն զրկվելէն ետ-
քը զինուորութիւնէն վտարեցաւ :

Յանցաւորական ժողովը աշակերտաց վը-
րայ ալ ընտելութիւնը կը շարունակէ : Եւս Երեւ-
ան շաբթուները գերեզմանատան գլխաւորին պիտի վը-
որնուին, եւ քիչ յանցաւորներն ալ գլխաւոր-
կան ծանր պատիժներ պիտի կրեն :

Յիւստիական գլխաւորին տնօրէն Պաղղի
փաշան հինգշաբթի օրը Պաղղիոյ գեղաւորատու-
նը երթալով, աշակերտաց կողմէն գործը վստա-
նակարգութեան վրայ իր գործը խորին ցարկայա-
նեց գեղաւորներն : Սեմանայի Բիգա փաշան ալ
Եւս վրայ պէյ գնդապետը իրենց քանութեան ար-
գիւնը եւ յանցաւորներուն գէտ վճարված պա-
տիժները գեղաւորին իմացնելու :

— Իզմիրի Եւս իր կաթնով զե-
նելու արտօնութիւն առնող Պ. Սո-
պիթ Սիւրի անգլիացիին մայրաքա-
քիս լրագրներուն միջոցաւ կը ծանու-
ցանէ, թէ այս երկաթով զինն բաժանորդ
գրվել մինչեւ յառաջիկայ յունվար
ամսոյն 19/30 պիտի վերջանայ, եւ ան-
կէ ետեւ մէկը չկրնար բաժանորդ գրվի :

Եւս մէկ բաժինը 20 լիրա սթեռ-
վին է :

Բաժանորդ գրվել ուղղողները Պա-
լմիս Պ. Հանսին սեղանաւոր վաճա-
ռականին պիտի երթան, ու քանի բա-
ժին գրվել կուզեն նէ, ամեն մէկուն հա-
մար մէկ լիրա սթեռվին կանխիկ վճարե-
լով՝ անգործաւոր մը պիտի ստանան անկէ,
եւ ուրիշ թուղթի մը հետ որ հոն պի-
տի տրվի իրենց՝ Պ. Ս. Սիւրիին պիտի
ներկայացնեն, որ զանոնք անունով բա-
ժանորդութեան տուած կուտայ իրենց :

Բաժանորդ գրվողները վերադարձաւ
թուղթով կը խոստանան, որ ընկերու-
թեան կողմէն բաժնագիրներն ընդու-
նած ատենին ալ ամեն մէկ բաժնի հա-
մար չորս լիրա տան, եւ մնացած տուան
եւ հինգական լիրան ալ՝ ընկերութիւնը
հետհետէ իրենցմէ ուղած ժամանակը
վճարեն : Պաղղիալ կը խոստանան որ
ընկերութեան ընդհանուր կանոններուն
հետագոյնի, եւ թէ որ իրենց յանձն ա-
ռած պարտաւորութիւնները չկատարեն,
իրենց ամեն իրաւունքն պիտի զրկվին
եւ մինչեւ այն ժամանակը վճարած ստակ-
ներն ալ պիտի կորսնցնեն :

— Երեւանի Պիլա-Սիւրի փաշան
որոշութեամբ եւ քաղաքապետին հետ
Պիլա-Սիւրի փաշան մէջ 3000 զորք տը-

պող կայ, բայց ի լրագրներուն եւ ուրիշ գեղա-
ւոր պարբերական գրուածներուն տալագրներէն :
Եւս արեւմտադէտներուն չորս մասին երեքը
Պօլոսին, Եւս Երեւան, Երեւանի փաշան Պաղղի-
մը կը բնակին : Մնացած ուրիշ քաղաքները Եւ-
րեք հազար չափ զաւաճաւոր. այս տալագրներ-
րուն հանած գրքերը կը տարածեն, առանց հաշ-
ւելու վնջ կամ եւթին հազար վերեզմանները
(աշխարհ), նպարտաճանները (պաղաւ) եւ
ժամրապաճանները (իրաւաւոր), որոնք գեղա-
րեք, պանիր, բուրգի հետ կը գրքը ալ ծա-
խեն :

